

Wprowadzenie

Migracje Polaków są świadectwem dziejów i przeobrażeń w życiu społecznym, politycznym oraz gospodarczym. W osiemnastym wieku został zapoczątkowany proces formowania się polskich skupisk emigracyjnych. Polskę opuszczali konfederaci barscy, powstańcy kościuszkowscy, powstańcy listopadowi i styczniowi. Powstawały znaczące skupiska polskiej emigracji we Francji, Wielkiej Brytanii, w Niemczech, Belgii, Szwajcarii, w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Wielu Polaków trafiło w wyniku restrykcji politycznych na tereny carskiej Rosji, a później Rosji Sowieckiej. Za chlebem tysiące rodaków wyjechało do Ameryki Północnej, Brazylii, Argentyny, a w dobie Polski Ludowej do Australii i RPA. Wśród emigrantów zawsze były wyjątkowe osobowości, które wniosły znaczący wkład w naukę, sztukę, kulturę, ekonomię, technikę 'nowych ojczyzn'. Nie zawsze można jednak dokładnie poznać ich losy ze względu na nieodkryte lub nieznanne karty historii. O niektórych pamięć się zaciera.

Na gruncie różnych dziedzin nauki toczą się dyskusje nad peregrynacjami Polaków, ale dotyczą głównie uwarunkowań politycznych i ekonomicznych, które doczekały się już wielu publikacji i opracowań.

Natomiast rozważania nad działalnością i twórczością Polaków, która wpisała się w kulturę i dziedzictwo innych narodów wciąż czekają na osoby, które gotowe są wybrać się w tą niezwykłą i długą „podróż” wiodącą przez żmudne oraz czasochłonne penetracje badawcze. Nie zawsze jednak łatwo jest znaleźć właściwy „kurs” z powodu braku źródeł lub nieprzetartych szlaków badawczych.

Badania w tej materii często wymagają spojrzenia interdyscyplinarnego. W niniejszej książce zagadnienie to przedstawiono przez pryzmat różnych dziedzin nauki i sztuki, co pozwala ukazać spektrum aktywności i działalności podejmowanej przez Polaków

na emigracji. Nie bazowano jednak tylko na analizach teoretycznych, ale sformułowano postulaty perspektywiczne, co nadaje im także wymiaru prakseologicznego.

Dokonania wielu emigrantów funkcjonują w oderwaniu od polskich korzeni. Zachodzi pilna potrzeba przywracania i kultywowania pamięci o rodakach, którzy poprzez wkład w dziedzictwo kulturowe innych krajów, zarazem wnieśli swoją część w dziedzictwo kulturowe ludzkości.

Rolę i wkład Polaków w kulturę innych narodów można poznać nie tylko poprzez analizę ich działalności. Powinno dostrzegać się również to, co nie zostało z różnych powodów zapisane lub utrwalone na nośnikach materialnych. Polacy zaznaczali swoją obecność również poprzez inne formy przekazu i ekspresji. Warto przeanalizować świadectwa i przesłania zawarte w muzyce, teatrze, filmie, fotografii, dziełach sztuki, architekturze, obiektach techniki, itd. Działania podejmowane w tym celu składają się bowiem na odtwarzanie, rekonstruowanie i pielęgnowanie pamięci społecznej.

Przekazywana książka zawiera rozważania, refleksje i wyniki poszukiwań badawczych o losach oraz wkładzie Polaków w kreację dziedzictwa kulturowego innych narodów. Zaprezentowane w niniejszej publikacji wyniki dociekań naukowych wpisują się również w badania nad polską tożsamością narodową.

Na początku XXI wieku w okresie jednoczenia się krajów w organizacje międzynarodowe i związki państw, ochrona dziedzictwa kulturowego nabiera szczególnego znaczenia. Rzeczywistą wartością jest bowiem różnorodność kulturowa, a nie monolit. Chroniąc pamięć o wysiłkach i wkładzie Polaków w dziedzictwo innych krajów można nie tylko zachowywać narodowe dziedzictwo kulturowe, wpływać na teraźniejszość, ale i kształtować przyszłość, w której powinna panować empatia, zrozumienie i szacunek dla drugiego człowieka.

Pragnę podziękować wszystkim autorom, którzy przekazali wyniki swoich badań w postaci artykułów do druku. Niniejsza publikacja nie powstałaby bez współpracy wielu osób. Serdecznie dziękuję

Z wyrazami szacunku

Redaktor Naukowy